

## บทที่ 5

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในทางกฎหมาย ผู้ถือหุ้นเป็นผู้เลือกบุคคลที่ตนเห็นว่ามีเหมาะสมเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริษัทและให้คณะกรรมการมีอำนาจจัดการงานในบริษัท ( ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการก็อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือ บุคคลอื่นใดปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดแทนคณะกรรมการบริษัทก็ได้ ) นอกจากนี้แม้ว่าผู้ถือหุ้นจะเลือกบุคคลที่ตนเห็นว่ามีเหมาะสมเข้าไปเป็นกรรมการบริษัทแล้วก็ตาม แต่ผู้ถือหุ้นก็ยังคงมีอำนาจที่จะเข้าไปควบคุมการทำงานของคณะกรรมการบริษัทได้อยู่ โดยการเข้าไปเป็นผู้พิจารณาอนุมัติในเรื่องที่อาจกระทบต่อส่วนได้เสียของตน โดยใช้คะแนนเสียงข้างมากจากที่ประชุมผู้ถือหุ้น และ ให้ทางออกแก่ผู้ถือหุ้นรายย่อยที่ไม่เห็นด้วยกับคะแนนเสียงข้างมากจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นสามารถขายหุ้นที่ตนซื้อมาคืนแก่บริษัทได้ นอกจากนี้ผู้ถือหุ้นของบริษัทก็อาจจะเข้าไปควบคุมการบริหารงานของบริษัทได้อีกสองวิธี วิธีแรกคือ เมื่อกรรมการบริษัทได้กระทำความผิดซึ่งเป็นเหตุให้บริษัทเสียหายและเมื่อบริษัทไม่เรียกร้อง ผู้ถือหุ้นของบริษัทก็สามารถนำคดีขึ้นฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนแทนบริษัทได้ วิธีที่สองคือการเข้าไปลงมติให้กรรมการคนใดออกจากตำแหน่งก่อนถึงคราวออกตามวาระก็ได้ เมื่อผู้ถือหุ้นเห็นว่คณะกรรมการบริษัทไม่อาจจะสร้างความมั่งคั่งสูงสุดให้กับผู้ถือหุ้นได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อมาพิจารณาในเรื่องการบริหารจัดการของบริษัทโดยละเอียดจะพบว่า คณะกรรมการบริษัทไม่ได้เป็นผู้ที่มีหน้าปฏิบัติงานเป็นประจำในบริษัทแต่ประการใด กล่าวคือ คณะกรรมการบริษัทจะมาประชุมและกำหนดนโยบายของบริษัทเป็นครั้งคราวเท่านั้น และ ให้ฝ่ายจัดการของบริษัทเข้ามาทำหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นประจำในบริษัทแทนคณะกรรมการบริษัทแต่บ่อยครั้งที่คณะกรรมการบริษัทไม่สามารถเข้าไปควบคุมและติดตามกำกับพฤติกรรมของฝ่ายจัดการของบริษัทได้อย่างเคร่งครัด ประกอบกับ ฝ่ายจัดการของบริษัทก็ต้องการรักษาสถานะและตำแหน่งหน้าที่การงานของตนเองเอาไว้ แม้ว่าบริษัทจะขาดทุนแต่รายงานทางการเงินของบริษัทที่แสดงต่อคณะกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้น จะต้องแสดงให้เห็นว่า บริษัทยังคงมีฐานะทางการเงินที่ดีและบริษัทมีกำไรเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้คณะกรรมการบริษัทไว้วางใจ และ มอบหมายให้ฝ่ายจัดการทำหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นประจำในบริษัทต่อไป ดังนั้น เพื่อให้คณะกรรมการบริษัทสามารถเข้าไปกำกับดูแลการทำงานของฝ่ายจัดการได้มากขึ้น และ เพื่อให้ตัวเลขที่ปรากฏในรายงานทางการเงินมีคุณภาพที่น่าเชื่อถือ

เพียงพอที่จะบอกได้ว่า ฝ่ายจัดการของบริษัทมีความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นประจำเป็นประจำ ประการใด จึงเป็นเหตุให้ประเทศที่พัฒนาแล้วได้จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบขึ้นคณะหนึ่งโดยมุ่งประสงค์ที่จะให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้าไปควบคุมกำกับในรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีคุณภาพ ดังนี้

(1). ให้กรรมการตรวจสอบเข้าไปดูแลในหลักการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นหลัก เช่น เข้าไปพิจารณาสอบถามฝ่ายจัดการผู้มีหน้าที่จัดทำรายงานทางการเงินว่า ทำไมจึงควรเปลี่ยนแปลงหลักการเดิมที่ใช้และหันไปใช้หลักการอันใหม่และเมื่อใช้หลักการบัญชีอันใหม่แล้ว หลักการบัญชีอันใหม่ที่น่ามาใช้มีผลกระทบต่อรายได้ หรือ กำไรสุทธิในรอบบัญชีในปัจจุบันหรือรอบบัญชีในอนาคตของบริษัท หรือ กระทบต่อโบนัสที่คณะกรรมการและฝ่ายจัดการของบริษัทจะได้รับ ตลอดจนสอดคล้องกับหลักการบัญชีซึ่งใช้อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันนั้น หรือ ไม่ เป็นต้น

(2). ให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้าไปเจรจากับผู้สอบบัญชีของบริษัทโดยให้ความมั่นใจว่า ไม่มีการจำกัดขอบเขตการตรวจสอบ และทำให้แน่ใจว่าขอบเขตการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีของบริษัทนั้นมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะตรวจพบและบอกได้ว่ารายงานทางการเงินของบริษัทได้จัดทำขึ้นโดยมีคุณภาพที่น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

(3). ให้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นจุดรวมของการประสานงาน และ พูดคุยกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดทางให้ผู้สอบบัญชีภายนอกติดต่อกับบริษัทและปกป้องให้ผู้สอบบัญชีเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ โดยกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกเสนอแต่งตั้งและเสนอค่าตอบแทน ตลอดจนเข้าไปคัดค้านไม่ให้ปลดผู้สอบบัญชีของบริษัทออกจากตำแหน่ง เพื่อให้ผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการและกล้าที่จะให้ความเห็นอย่างตรงไปตรงมาแก่กรรมการตรวจสอบ ซึ่งจะทำให้กรรมการตรวจสอบได้ประเด็นที่จะใช้ในการตรวจสอบต่อไปในอนาคต

(4). ให้คณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทเข้าไปดูแล้วว่า บริษัทมีระบบควบคุมภายในที่ดีเพื่อให้ระบบควบคุมภายในที่ดี เข้าไปเป็นกลไกอีกอันหนึ่งที่จะทำให้ตัวเลขที่ปรากฏในรายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น และ ทรัพย์สินของบริษัทได้รับการปกป้องรักษารอดพ้นจากการชักยอกน้อโกงของบุคคลในบริษัทมากยิ่งขึ้น ส่วนวิธีการที่จะทำให้

บริษัทมีระบบควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพนั้น จะเห็นได้ว่ามีวิธีการอยู่มากมายตั้งแต่การให้คณะกรรมการตรวจสอบเข้าไปสอบทานว่า บริษัทได้สร้างสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดีให้เกิดขึ้นในบริษัทเพื่อให้บุคคลในบริษัทได้ตระหนักถึงความจำเป็นของระบบควบคุมภายใน และไม่กล้าล่วงละเมิด หรือ การคอยดูว่าบริษัทมีระบบหรือวิธีการตรวจนับสินค้าคงเหลือที่ดี เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่า บริษัทได้รับเงินสดจากการขายในจำนวนที่ตรงกันกับจำนวนสินค้าที่ได้ขายออกไป เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบทราบถึงสภาพของสินค้า และ มั่นใจในตัวเลขผลของกำไรที่เกิดขึ้น และ ใช้ผลกำไรที่เกิดขึ้นดังกล่าวมาใช้ทดสอบในความถูกต้องของข้อมูลทางบัญชีของบริษัทได้อีกทางหนึ่งด้วย หรือ การเข้าไปดูแล้วว่าบริษัทได้แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบใน 3 ด้านคือ (ก). หน้าที่การอนุมัติ (ข). หน้าที่ในการบันทึกการขาย การบัญชีและข้อมูลสารสนเทศ (ค). หน้าที่ในการดูแลจัดเก็บทรัพย์สินเพื่อเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกันหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้เพราะเมื่อกรรมการตรวจสอบได้เข้าไปดูแลให้บริษัทแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบออกเป็น 3 ด้านก็จะทำให้เงินสดของบริษัทได้รับการปกป้องรักษารอดพ้นจากการรั่วออกนอกมือของบุคคลในบริษัทได้มากขึ้น ตลอดจนทำให้กรรมการตรวจสอบของบริษัทสามารถมั่นใจในตัวเลขทางบัญชีที่เกิดขึ้นได้มากขึ้น และ ใช้ผลกำไรที่เกิดขึ้นดังกล่าวมาทดสอบในความถูกต้องของข้อมูลทางบัญชีของบริษัทได้อีกทางหนึ่งด้วย

โดยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาในหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการตรวจสอบจากรายงานการศึกษาวิจัยของประเทศสหรัฐอเมริกาชื่อ NACD Blue Ribbon Commission on Audit Committee และ ศึกษาในประกาศของตลาดหลักทรัพย์ในเรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่1) พ.ศ.2542 เพื่อนำแนวทางจากรายงานการศึกษาวิจัยของประเทศสหรัฐมาเทียบเคียง และ แก้ไขปัญหาที่เกิดกับกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนไทยต่อไป

จากการศึกษา ผู้เขียนพบว่า เมื่อนำประกาศของตลาดหลักทรัพย์ในเรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่1) พ.ศ. 2542 มาใช้แล้วได้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหลายประการคือ

1. ปัญหาจากการที่ประกาศของตลาดหลักทรัพย์กำหนดคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบไว้แคบคือ คำนึงถึงคุณสมบัติในด้านความเป็นอิสระ แต่ไม่คำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในรายงานทางการเงินของกรรมการตรวจสอบ จึงส่งผลให้คณะกรรมการของบริษัทจด

ทะเบียนไทยบางบริษัทจงใจแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบ โดยไม่พิจารณาถึงความรู้ความเข้าใจในรายงานทางการเงินของกรรมการตรวจสอบ ซึ่งจะส่งผลให้กรรมการตรวจสอบเข้าไปเซ็นรับรองรายงานทางการเงินว่ามีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ทั้งทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว กรรมการตรวจสอบก็ไม่ทราบว่า ข้อมูลนั้นถูกต้องและน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใดเพราะกรรมการตรวจสอบไม่มีความรู้ความเข้าใจในรายงานทางการเงินเพียงพอที่จะซักถามความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนจากผู้มีหน้าที่ตรวจสอบรายงานทางการเงินของบริษัท จึงส่งผลให้มีการมีกรรมการตรวจสอบขึ้นในบริษัทจดทะเบียนไทยกลายเป็นไม่มีประโยชน์ และ ร้ายแรงกว่าการที่ไม่มีกรรมการตรวจสอบขึ้นในบริษัทจดทะเบียนเพราะเท่ากับเป็นการหลอกลวงและให้ข้อมูลเท็จแก่บริษัทและผู้ถือหุ้น

2. ปัญหาจากการประกาศของตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้เป็นกรรมการตรวจสอบก็ได้ หรือ ที่ประชุมผู้ถือหุ้นเป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้เป็นกรรมการตรวจสอบก็ได้ จึงกลายเป็นช่องทางให้กรรมการบริษัทฝ่ายผู้ถือหุ้นรายใหญ่เลือกที่จะเป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบโดยตรงเสียเอง โดยการแต่งตั้งกลุ่มของตนเข้าไปเป็นกรรมการตรวจสอบ ซึ่งจะส่งผลให้บริษัทจดทะเบียนไทยมีกรรมการตรวจสอบที่ยังไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงอยู่จำนวนมาก

3. ปัญหาจากการที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดให้กรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ไม่เด่นชัด เช่น กำหนดให้กรรมการตรวจสอบมีหน้าที่สอบทานให้บริษัทมีรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและเพียงพอ แต่พอนำไปปฏิบัติก็มีปัญหาเนื่องจากจะทำให้กรรมการตรวจสอบไม่ทราบว่า ตลาดหลักทรัพย์ต้องการให้กรรมการตรวจสอบเข้าไปดูแลในคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในระดับที่มากหรือน้อยเพียงใด ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อกรรมการตรวจสอบมีเวลาในการสอบทานรายงานทางการเงินในทางปฏิบัติที่สั้น กล่าวคือ เมื่อรายงานทางการเงินได้เข้ามาสู่การพิจารณาของกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบจะมีเวลาในการพิจารณารายงานทางการเงินเพียง 3-4 ชั่วโมงเท่านั้น จากนั้นคณะกรรมการตรวจสอบก็จะต้องส่งรายงานทางการเงินให้คณะกรรมการบริษัทพิจารณาและในวันรุ่งขึ้นกรรมการบริษัทก็ต้องรีบรายงานผลการพิจารณา พร้อมรายงานทางการเงินแก่ตลาดหลักทรัพย์ทันทีเพื่อป้องกันกรรั่วไหลของข้อมูลทางการเงิน ดังนั้นจึงมีปัญหว่ากรรมการตรวจสอบควรที่จะเข้าไปดูแลในคุณภาพของรายงานทางการเงินของบริษัทในระดับใด เพื่อให้ผู้คุ้มครองผู้ถือหุ้นอย่างเพียงพอ และ สอดคล้องกับเวลาในการสอบทานรายงานทางการเงินของกรรมการตรวจสอบ

นอกจากนี้ เมื่อมาพิจารณาในการทำงานของกรรมการตรวจสอบจะพบว่ากรรมการตรวจสอบไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยลำพังแต่ผู้เดียว แต่เป็นการทำงานร่วมกันกับผู้สอบบัญชีของบริษัท ดังนั้น การที่กรรมการตรวจสอบจะเข้าไปส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีของบริษัทมีหลักประกันในการทำงานและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการของบริษัทจึงเป็นเรื่องจำเป็น แต่ในปัจจุบันตลาดหลักทรัพย์ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้กรรมการตรวจสอบมีหน้าที่เข้าไปส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีมีหลักประกันในการทำงานและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการของบริษัทอย่างเพียงพอ จึงมีปัญหว่า กรรมการตรวจสอบควรจะมีหน้าที่เพิ่มเติม เพื่อให้กรรมการตรวจสอบเข้าไปส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีมีหลักประกันในการทำงานและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการของบริษัทมากขึ้นหรือไม่ เพียงใดด้วย

4. ปัญหาจากการที่ตลาดหลักทรัพย์ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ขึ้นมาว่า ในกรณีที่กรรมการตรวจสอบขัดแย้งกันเองหรือกรรมการตรวจสอบขัดแย้งกับกรรมการตรวจสอบแล้ว จะหาทางออกให้กับปัญหาดังกล่าวอย่างไร

5. ปัญหาจากการที่ตลาดหลักทรัพย์ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายของกรรมการตรวจสอบโดยเฉพาะเจาะจงเอาไว้ แต่เมื่อประกาศของตลาดหลักทรัพย์ไปกำหนดว่า กรรมการตรวจสอบจะต้องมาจากกรรมการของบริษัทเท่านั้น จึงมีนักกฎหมายบางท่านในปัจจุบันให้ความเห็นว่า สามารถอาศัยประโยชน์จากการที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดว่า กรรมการตรวจสอบต้องมาจากกรรมการของบริษัทเท่านั้นได้ โดยการนำเอาความรับผิดชอบทางกฎหมายของกรรมการบริษัทที่กำหนดไว้ในกฎหมายฉบับต่าง ๆ มาเป็นความรับผิดชอบทางกฎหมายของกรรมการตรวจสอบได้โดยตรง ซึ่งการตีความกฎหมายในลักษณะนี้จะก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น จะส่งผลให้กรรมการตรวจสอบมีความรับผิดชอบทางกฎหมายต่อหน้าที่ต่าง ๆ กฎหมายกำหนดให้กรรมการบริษัทมีหน้าที่ต้องทำด้วยเช่นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และ ข้อบังคับของบริษัทตลอดจนมติที่ประชุมผู้ถือหุ้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และ ด้วยความระมัดระวังเพื่อรักษาประโยชน์ของบริษัทด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ กรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความสามารถจะปฏิเสธที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจสอบในอนาคตอันใกล้นี้ก็ได้อีก เนื่องจากกลัวความรับผิดชอบทางกฎหมายที่จะตามเข้ามาในฐานะที่เป็นกรรมการของบริษัท ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อกรรมการตรวจสอบปฏิเสธที่จะเข้าไปทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจสอบต่อไปในอนาคตแล้ว ก็จะมีผลร้ายต่อผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากจะขาดกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพใน

การเข้าไปดูแลให้รายงานทางการเงินของบริษัทมีคุณภาพ ดังนั้น จึงมีปัญหาว່ว่าควรที่จะกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายของกรรมการตรวจสอบขึ้นมาโดยเฉพาะหรือไม่

### ข้อเสนอแนะ

1. ให้แก้ไขประกาศของตลาดหลักทรัพย์โดยกำหนดว่ากรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนทุกคนจะต้องมีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติหน้าและต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในรายงานทางการเงินของบริษัท
2. ให้คณะกรรมการบริษัทเป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้เป็นคณะกรรมการตรวจสอบภายใต้คำแนะนำและด้วยความเห็นชอบของตลาดหลักทรัพย์
3. เพื่อให้กรรมการตรวจสอบทำหน้าที่ได้โดยมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่า ให้แก้ไขประกาศของตลาดหลักทรัพย์โดยกำหนดให้กรรมการตรวจสอบมีหน้าที่เด่นชัดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น คือ (1). กำหนดให้กรรมการตรวจสอบมีหน้าที่พิจารณาหลักการบัญชีที่ใช้ในกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทเป็นหลักเท่านั้น (2). กำหนดให้กรรมการตรวจสอบมีหน้าที่จะเข้าไปพิจารณาคัดเลือกเสนอแต่งตั้ง และ เสนอคำตอบแทน ตลอดจนเข้าไปคัดค้านไม่ให้ปลดผู้สอบบัญชีของบริษัทออกจากตำแหน่ง เพื่อให้ผู้สอบบัญชีของบริษัทเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการและกล้าที่จะให้ความเห็นอย่างตรงไปตรงมาแก่กรรมการตรวจสอบซึ่งจะทำให้กรรมการตรวจสอบได้ประเด็นที่จะใช้ในการตรวจสอบต่อไปในอนาคต (3). เมื่อพิจารณาในโครงสร้างของบริษัทจดทะเบียนไทยที่มีคณะกรรมการบริษัท และ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นบุคคลกลุ่มเดียวกันและภายใต้วัฒนธรรมไทยที่เลือกที่จะหลีกเลี่ยงปัญหามากกว่าจะเข้าไปเผชิญกับปัญหาโดยตรง จึงอาจส่งผลให้ทุกครั้งที่เกิดปัญหา ผู้สอบบัญชีอาจจะเลือกลาออกโดยไม่ยอมแจ้งถึงเหตุผลที่แท้จริงก็ได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่าควรที่จะให้สิทธิแก่คณะกรรมการตรวจสอบที่จะเข้าไปสอบสวน และ หาข้อมูลเพิ่มเติมในบริษัท โดยวิธีการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีจากภายนอกบริษัทโดยค่าใช้จ่ายของบริษัท เพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบได้รับข้อมูลเพิ่มเติมในรูปของความเห็นที่สองได้ (4). เมื่อประกาศของตลาดหลักทรัพย์ได้กำหนดให้กรรมการตรวจสอบมีหน้าที่ในการเข้าไปดูแลให้บริษัทมีระบบควบคุมภายในที่ดีอยู่แล้วและเมื่อระบบควบคุมภายในที่ดีมีประโยชน์ คือ ทำให้ทรัพย์สินของบริษัทได้รับการปกป้องรักษา รอดพ้นจากการยักยอกฉ้อโกงของบุคคลในบริษัทได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่าควรที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะคงหน้าที่ของ  
กรรมการตรวจสอบในเรื่องการดูแลให้บริษัทมีระบบควบคุมภายในที่ดีเอาไว้ต่อไป

4. กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆระหว่างกรรมการตรวจสอบด้วยตนเองหรือกรรมการตรวจสอบกับกรรมการบริษัท โดยให้ตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ชี้ขาดในปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและเมื่อชี้ขาดไปในทิศทางใดแล้ว คณะกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทจะต้องมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดนั้นด้วย

5. เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการตรวจสอบสัมฤทธิ์ผลเพื่อส่งเสริม และพัฒนาตลาดทุนและป้องกันรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นได้อย่างยุติธรรม จึงเห็นสมควรว่า จะต้องมีการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายของกรรมการตรวจสอบในกรณีที่กรรมการตรวจสอบไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือละทิ้งหน้าที่ หรือ จงใจจะก่อให้เกิดความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่บริษัทและผู้ถือหุ้นขึ้นมาโดยเฉพาะ ส่วนการกำหนดประเภทของโทษและความผิดของกรรมการตรวจสอบนั้น ก็ให้องค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแลซึ่งเป็นฝ่ายเสนอออกกฎหมายในเรื่องดังกล่าวเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง